

Υπόθεση C-375/21

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

17 Ιουνίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Varhoven administrativen sad (Βουλγαρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

1 Ιουνίου 2021

Αναιρεσείοντες:

Sdruzhenie «Za Zemiata – dostap do pravosadie» κλ.π.

«The Green Tank – grazhdansko sdruzhenie s nestopanska tsel» –
Ελληνική Δημοκρατία

NS

Αναιρεσίβλητοι:

Izpalnitelen direktor na Izpalnitelna agentsia po okolna sreda

TETS Maritsa-iztok 2 EAD

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Αναιρετική διαδικασία ενώπιον του Varhoven administrativen sad (Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου, Βουλγαρία), στο οποίο εκκρεμούν αιτήσεις αναιρέσεως του Sdruzhenie «Za Zemiata – dostap do pravosadie» (συλλόγου «Για τη Γη – Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη»), Σόφια (Βουλγαρία), της «The Green Tank – grazhdansko sdruzhenie s nestopanska tsel» (μη κερδοσκοπικής ένωσης πολιτών «The Green Tank, Ελληνική Δημοκρατία), και της NS, Ελληνική Δημοκρατία, κατά αποφάσεως του Administrativen sad Stara Zagora (Διοικητικού Δικαστηρίου της Stara Zagora, Βουλγαρία) της 28ης Αυγούστου 2020 με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή του πρώτου αναφερόμενου συλλόγου κατά αποφάσεως του εκτελεστικού διευθυντή του Εκτελεστικού Οργανισμού Περιβάλλοντος (στο

εξής: IAOS), Σόφια (Βουλγαρία), της 21ης Δεκεμβρίου 2018, περί αναπροσαρμογής της ολοκληρωμένης άδειας αριθ. 50/2005 που είχε χορηγηθεί στον υδροηλεκτρικό σταθμό Maritsa-iztok 2 EAD με έδρα το χωριό Kovachevo, δήμου Radnevo, διοικητικής περιφέρειας της Stara Zagora.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης: άρθρο 267, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 18 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ και τα άρθρα 13 και 23 της οδηγίας 2008/50/ΕΚ, την έννοια ότι, στο πλαίσιο εξετάσεως αιτήσεως για χορήγηση παρεκκλίσεων από τις οριακές τιμές εκπομπής βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2010/75/ΕΕ, η αρμόδια αρχή οφείλει να αξιολογήσει κατά πόσον η έγκριση της παρεκκλίσεως, λαμβανομένων υπόψη όλων των συναφών επιστημονικών δεδομένων που αφορούν τη μόλυνση του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο του οικείου προγράμματος για την ποιότητα του αέρα σε ζώνη ή οικισμό κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 23 της οδηγίας 2008/50/ΕΚ, μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την τήρηση των ποιοτικών προτύπων περιβάλλοντος;

2. Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 18 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ και τα άρθρα 13 και 23 της οδηγίας 2008/50/ΕΚ, την έννοια ότι, στο πλαίσιο εξετάσεως αιτήσεως για χορήγηση παρεκκλίσεων από τις οριακές τιμές εκπομπής βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2010/75/ΕΕ, η αρμόδια αρχή δεν πρέπει να θεσπίζει λιγότερο αυστηρές οριακές τιμές εκπομπής ρυπογόνων ουσιών από ορισμένη εγκατάσταση, οσάκις η εν λόγω παρέκκλιση έρχεται σε αντίθεση με τα μέτρα που καθορίστηκαν στο οικείο πρόγραμμα για την ποιότητα του αέρα, το οποίο έχει εκδοθεί σε ζώνη ή οικισμό βάσει του άρθρου 23 της οδηγίας 2008/50/ΕΚ, η δε επίτευξη του σκοπού κατά τον οποίο η περίοδος μη τήρησης των προτύπων για την ποιότητα του αέρα πρέπει να είναι η συντομότερη δυνατή θα μπορούσε να τεθεί σε κίνδυνο;

3. Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 18 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ και το άρθρο 13 της οδηγίας 2008/50/ΕΚ την έννοια ότι, στο πλαίσιο εξετάσεως αιτήσεως για χορήγηση παρεκκλίσεων από τις οριακές τιμές εκπομπής βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2010/75/ΕΕ, η αρμόδια αρχή οφείλει να αξιολογήσει κατά πόσον η θέσπιση λιγότερο αυστηρών ορίων εκπομπής ρυπογόνων ουσιών από ορισμένη εγκατάσταση, λαμβανομένων υπόψη όλων των συναφών επιστημονικών δεδομένων που αφορούν τη μόλυνση του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων των σωρευτικών επιπτώσεων με άλλες πηγές της επίμαχης ρυπογόνου ουσίας, θα μπορούσε να συμβάλλει στην υπέρβαση των οικείων, βάσει του άρθρου 13 της οδηγίας 2008/50/ΕΚ, προτύπων για την ποιότητα του αέρα που έχουν θεσπιστεί σε ζώνη ή οικισμό και, σε

περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, κατά πόσον οφείλει η αρμόδια αρχή να μην προβαίνει σε χορήγηση παρεκκλίσεων που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την επίτευξη των ποιοτικών προτύπων περιβάλλοντος;

Διατάξεις του ενωσιακού δικαίου και νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης

Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης): άρθρα 3, 15, 18 και 31

Οδηγία 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη: άρθρα 13 και 23

Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2017/1442 της Επιτροπής, της 31ης Ιουλίου 2017, για τον καθορισμό των συμπερασμάτων για τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (ΒΔΤ) βάσει της οδηγίας 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά μεγάλες μονάδες καύσης.

Νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης: υπόθεση C-730/19 (εκκρεμής επί του παρόντος), απόφαση στην υπόθεση C-488/15 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Δημοκρατίας της Βουλγαρίας)

Διατάξεις του εθνικού δικαίου

Zakon za chistotata na atmosfernia vazduh (νόμος για τον καθαρό ατμοσφαιρικό αέρα, στο εξής ZCHAV): άρθρο 27

Zakon za opazvane na okolnata sreda (νόμος για την προστασία του περιβάλλοντος, στο εξής ZOOS): άρθρα 123 και 123a

Naredba za usloviata i reda za izdavane na kompleksni razreshitelni (διάταγμα για τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία χορηγήσεως ολοκληρωμένων αδειών): άρθρο 2

Naredba za normite za dopustimi emisii na seren dioksid, azotni oksidi i prah, izpuskani v atmosferata ot golemi gorivni instalatsii (στο εξής: GGI) (διάταγμα για τις οριακές τιμές εκπομπών διοξειδίου του θείου, οξειδίων του αζώτου και σκόνης που απελευθερώνονται στην ατμόσφαιρα από μεγάλες μονάδες καύσης): άρθρο 12

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ο υδροηλεκτρικός σταθμός Maritsa-iztok 2 EAD είναι ο μεγαλύτερος από τους τέσσερις σταθμούς που ανήκουν στο ενεργειακό συγκρότημα Maritsa-iztok στην επικράτεια της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 1602 MW. Ο υδροηλεκτρικός σταθμός κατασκευάστηκε στην περιοχή του δήμου Radnevo, στα σύνορα με τον δήμο Galabovo, απέχοντας περίπου 24,5 χιλιόμετρα σε ευθεία γραμμή από την πόλη Galabovo, επί επιφάνειας εκτάσεως 512 εκταρίων και αποτελείται από οκτώ μονάδες με ενσωματωμένες εγκαταστάσεις αποθειώσεως.
- 2 Η μονάδα καύσεως του υδροηλεκτρικού σταθμού Maritsa-iztok 2 EAD χρησιμοποιεί τοπικά στερεά καύσιμα που προέρχονται από εξόρυξη στη λεκάνη των μεταλλείων του Maritsa-iztok EAD. Ο τοπικός λιγνίτης που εξορύσσεται από τη λεκάνη του Maritsa-iztok χαρακτηρίζεται από μεγάλη περιεκτικότητα σε θείο, τέφρα και έχει χαμηλή θερμογόνο δύναμη. Οι λέβητες θερμάνσεως της μονάδας παραγωγής ενέργειας έχουν σχεδιαστεί και κατασκευαστεί μόνο για την καύση του τοπικού λιγνίτη και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να γίνει καύση άλλου τύπου καυσίμων. Ως εκ τούτου, όλες οι τεχνολογικές μονάδες, από την παραγωγή άνθρακα μέχρι τα συστήματα επεξεργασίας, τις μονάδες καυσίμων, την απομάκρυνση σκωριών κ.λπ., έχουν σχεδιαστεί στο συγκεκριμένο πλαίσιο και εν συνεχεία εκσυγχρονίστηκαν, ώστε να ανταποκρίνονται στη χρήση ιδίως του συγκεκριμένου καυσίμου. Οι τεχνικοί περιορισμοί των μονάδων βασίζονται κυρίως στην παραδοχή ότι η μεταλλική διάταξη των δεξαμενών είναι αδύνατο να αντέξει τις γραμμικές θερμικές διαστολές που θα προκαλούνταν λόγω χρήσεως καυσίμου υψηλότερης θερμογόνου αξίας και χαμηλότερης περιεκτικότητας σε θείο και τέφρα, ήτοι λόγω της χρήσεως άλλου τύπου άνθρακα. Η μονάδα παραγωγής ενέργειας θεωρείται μία από τις κύριες πηγές βιομηχανικής ρύπανσης στην περιοχή του δήμου Galabovo. Στη μονάδα καταγράφονται τακτικά υπερβάσεις των οριακών τιμών διοξειδίου του θείου στις ωριαίες και ημερήσιες μέσες τιμές, και μάλιστα πάνω από το όριο συναγερμού των 500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ που καθορίζεται στο διάταγμα αριθ. 12 της 15ης Ιουλίου 2010 για τις προδιαγραφές περί διοξειδίου του θείου, διοξειδίου του αζώτου, σωματιδίων σκόνης, μολύβδου, βενζολίου, μονοξειδίου του άνθρακα και όζοντος στον ατμοσφαιρικό αέρα. Επί του παρόντος εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου (υπόθεση C- 730/19) υπόθεση κατά της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας με αντικείμενο την παράβαση όρων συμβάσεως λόγω συστηματικής και διαρκούς παραβιάσεως των προτύπων διοξειδίου του θείου στην περιοχή του δήμου Galabovo.
- 3 Με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2018, ο εκτελεστικός διευθυντής του ΙΑΟΣ αναπροσάρμοσε την ολοκληρωμένη άδεια αριθ. 50/2005 που είχε χορηγηθεί στον υδροηλεκτρικό σταθμό Maritsa-iztok 2 EAD για τη λειτουργία των εξής εγκαταστάσεων και εξοπλισμών: 1. μονάδα αποτεφρώσεως για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας· 2. μονάδα παραγωγής υδρογόνου· 3. χώροι ταφής αδρανών απορριμμάτων, αποβλήτων εργοταξίου, επικίνδυνων και ακίνδυνων αποβλήτων.

- 4 Η απόφαση είναι ατομική διοικητική πράξη και εκδόθηκε βάσει του άρθρου 124, παράγραφος 2, σημείο 5, ZOOS, σε συνδυασμό με τη δημοσιευθείσα στις 17 Αυγούστου 2017 εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2017/1442 της Επιτροπής, της 31ης Ιουλίου 2017, για τον καθορισμό των συμπερασμάτων για τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (ΒΔΤ) βάσει της οδηγίας 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά μεγάλες μονάδες καύσης (συμπεράσματα που αφορούν τις ΒΔΤ για μεγάλες μονάδες καύσης).
- 5 Με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2018, ο εκτελεστικός διευθυντής του Εκτελεστικού Οργανισμού Περιβάλλοντος ενέκρινε παρέκκλιση, καθόσον δέχθηκε οριακές τιμές εκπομπών για το διοξείδιο του θείου (SO_2) και τον υδράργυρο (Hg), ως προς τις οποίες υφίσταται διαφωνία των διαδίκων για το κατά πόσον ανταποκρίνονται στις τιμές εκπομπών που καθορίστηκαν στο συμπέρασμα ΒΔΤ 21 για το SO_2 και στο συμπέρασμα ΒΔΤ 23 για τον Hg με την απόφαση (ΕΕ) 2017/1442 για τα συμπεράσματα που αφορούν τις ΒΔΤ για μεγάλες μονάδες καύσης.
- 6 Η διοικητική αρχή έκρινε ότι οι οριακές τιμές εκπομπών για το διοξείδιο του θείου και τον υδράργυρο θα μπορούσαν να αντικατασταθούν από ισοδύναμους δείκτες ή τεχνικά μέτρα που θα εξασφάλιζαν ισοδύναμο πρότυπο προστασίας περιβάλλοντος και, ως εκ τούτου, ενέκρινε την παρέκκλιση και θέσπισε το ποσοστό αποθείωσης αντί για τις τιμές εκπομπών που συνδέονται με τις ΒΔΤ βάσει του άρθρου 123, παράγραφος 1, σημείο 1, στοιχείο β', ZOOS, σε συνδυασμό με το άρθρο 12 του «διατάγματος για τις οριακές τιμές εκπομπών διοξειδίου του θείου, οξειδίων του αζώτου και σκόνης που απελευθερώνονται στην ατμόσφαιρα από μεγάλες μονάδες καύσης» και το άρθρο 31 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ. Η αρμόδια αρχή επικαλέστηκε δύο τύπους μαθηματικού υπολογισμού (μέσω του λογισμικού PLUME) των εκπομπών διοξειδίου του θείου οι οποίες απελευθερώνονται στον ατμοσφαιρικό αέρα κατά τη λειτουργία των εγκεκριμένων λεβήτων των τεσσάρων υδροηλεκτρικών σταθμών που βρίσκονται στο ενεργειακό συγκρότημα «Maritsa-iztok». Ειδικότερα, έκρινε ότι η θέσπιση επιπέδου αποθείωσης, αντί για τη θέσπιση τιμών εκπομπών που συνδέονται με τις ΒΔΤ, συνάδει με τις απαιτήσεις του άρθρου 123Α, παράγραφος 3, ZOOS, ενώ έλαβε υπόψη τα έγγραφα που προσκόμισε ο φορέας εκμεταλλεύσεως, ήτοι τις αποφάσεις που βασίζονταν στο πρακτικό της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε με εντολή του Υπουργού Περιβάλλοντος και Υδάτων της 10ης Αυγούστου 2018 και εξέδωσε την απόφαση για χορήγηση παρεκκλίσεως στον υδροηλεκτρικό σταθμό Maritsa-iztok 2 EAD.
- 7 Στην προκειμένη υπόθεση είναι βέβαιο ότι η τεχνολογία επεξεργασίας καυσαερίων που εφάρμοσε ο φορέας εκμεταλλεύσεως επιτυγχάνει τις τιμές εκπομπών για τους δείκτες υδροχλωρίου (HCL) και υδροφθορίου (HF) που καθορίζονται στο συμπέρασμα ΒΔΤ 21, εντούτοις δεν μπορεί να επιτύχει την τιμή εκπομπής 320 mg/Nm^3 για SO_x . Στο προσκομισθέν ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου αποδεικτικό στοιχείο «Ανάλυση κόστους για την επίτευξη των τιμών εκπομπών που προβλέπονται στο συμπέρασμα ΒΔΤ», η οποία εκπονήθηκε από την «GE Boiler Deutschland GmbH», εξετάζονται τα τεχνικά μέτρα που μπορούν

να εφαρμοστούν για την αύξηση του επιπέδου αποθειώσεως στο 98,32 %, το οποίο αντιστοιχεί σε 320 mg/Nm³, καθώς και οι δαπάνες που απαιτούνται για την υλοποίηση των μέτρων αυτών. Τα μέτρα που προτείνονται για την αναδιαμόρφωση των εγκαταστάσεων αποθειώσεως βασίζονται στη βελτίωση της ανταλλαγής ουσιών μεταξύ των υγρών και αερίων φάσεων στον απορροφητήρα, ενώ οι προτεινόμενες τεχνολογικές αλλαγές περιλαμβάνουν, σε γενικές γραμμές, αλλαγή του υφιστάμενου συστήματος εγχύσεως, τοποθέτηση δακτυλίων περιμετρικά των τοιχωμάτων του απορροφητήρα και συσκευή ανάλυσης θείου. Σύμφωνα με τα πορίσματα της «GE Boiler Deutschland GmbH», το συνολικό ποσό της επενδύσεως (των επενδυτικών δαπανών) που απαιτείται για την επίτευξη των τιμών SO_x που καθορίζονται στις ΒΔΤ ανέρχεται σε 108 842 000 βουλγαρικά λέβα (στο εξής: BGN) και το συνολικό ποσό των λειτουργικών εξόδων για δωδεκαετή περίοδο λειτουργίας σε 203 358 000 BGN (16 946 500 BGN/έτος), το δε συνολικό κόστος για την εφαρμογή τεχνικών μέτρων για την επίτευξη της τιμής εκπομπών 320 mg/Nm³ για SO_x ανέρχεται, σύμφωνα με το συμπέρασμα ΒΔΤ 21, σε 312 200 000 BGN.

- 8 Η αύξηση του επιπέδου αποθειώσεως των οικείων εγκαταστάσεων της μονάδας καύσεως στο 97%, δεν είναι ικανή να επιτύχει την τιμή εκπομπών SO_x των 320 mg/Nm³, μπορεί όμως να μειώσει τις εκπομπές. Η προσωρινή εκτίμηση των επενδυτικών δαπανών σε περίπτωση σχεδιαζόμενων μέτρων για την αύξηση του επιπέδου αποθειώσεως στο 97% ανέρχεται σε 38 155 000 BGN και για τα λειτουργικά έξοδα σε 186 000 BGN ετησίως. Το συνολικό κόστος για δωδεκαετή περίοδο λειτουργίας ανέρχεται σε 40 000 000 BGN.
- 9 Από την περιλαμβανόμενη στα αποδεικτικά μέσα ανάλυση που εκπονήθηκε από την «Amec Foster Wheeler Environment & Infrastructure UK Limited» και αφορά το κόστος το οποίο βαρύνει τον φορέα εκμεταλλεύσεως σε συνάρτηση με τα οφέλη για το περιβάλλον προκύπτει ότι για την επίτευξη αποθειώσεως τουλάχιστον 97% υπάρχει δυνατότητα συγκρίσεως, ο δε συντελεστής που υπολογίστηκε είναι εντός της τιμής αναφοράς του 0,7.
- 10 Κατά τη χορήγηση της παρεκκλίσεως από τις τιμές εκπομπών που καθορίστηκαν στο συμπέρασμα ΒΔΤ για τον Hg της αποφάσεως (ΕΕ) 2017/1442, η διοικητική αρχή επικαλέστηκε την ανάλυση της «GE Boiler Deutschland GmbH» για την αξιολόγηση των τεχνικών μέτρων που πρέπει οπωσδήποτε να εφαρμοστούν προκειμένου η μονάδα του φορέα εκμεταλλεύσεως να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις για τήρηση της τιμής εκπομπών υδραργύρου στα 7 μg/Nm³, εντούτοις ενέκρινε παρέκκλιση, καθόσον καθόρισε την τιμή εκπομπής Hg στα 30 μg/Nm³.
- 11 Η παρέκκλιση από τις ΒΔΤ για το διοξείδιο του άνθρακα και τον υδράργυρο που χορηγήθηκε με την απόφαση του εκτελεστικού διευθυντή του ΙΑΟΣ της 21ης Δεκεμβρίου 2018, με την οποία αναπροσαρμόστηκε η ολοκληρωμένη άδεια αριθ. 50/2007 που είχε χορηγηθεί στον υδροηλεκτρικό σταθμό Maritsa-iztok 2, προβλέπει τα εξής: (i) Θεσπίζεται ελάχιστο επίπεδο αποθειώσεως σε ποσοστό 97% για τις εγκαταστάσεις αποθειώσεως 1/2, 3/4, 7 και 8, και ελάχιστο επίπεδο αποθειώσεως σε ποσοστό 97,5% για τις εγκαταστάσεις αποθειώσεως 5/6. (ii)

Θεσπίζεται οριακή τιμή εκπομπών υδραργύρου 30 $\mu\text{g}/\text{Nm}^3$. Ο φορέας εκμεταλλεύσεως υποχρεούται να διεξάγει συνεχώς μελέτες για τις εκπομπές ρύπων που προέρχονται από καυσάεργια. Ο παράγοντας συσχέτισεως μεταξύ των αντλούμενων πρόσθετων ωφελειών για το περιβάλλον σε σύγκριση με το κόστος υλοποιήσεώς τους υπολείπεται σημαντικά της συνιστώμενης τιμής των 0,7, η οποία λαμβάνεται ως βάση σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την πληροφόρηση και την επιλεξιμότητα για την έγκριση παρεκκλίσεως που προβλέπεται στο άρθρο 123α, παράγραφος 3, ΖΟΟΣ, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2010/75/ΕΕ. Το κόστος που συνδέεται με την επίτευξη των τιμών εκπομπών που προβλέπονται στα συμπεράσματα ΒΔΤ 21 και 23 της αποφάσεως 2017/1442, είναι δυσανάλογο εν σχέσει προς το όφελος που αναμένεται για το περιβάλλον.

- 12 Πρωτοδίκως, το Administrativen sad – Stara Zagora (διοικητικό δικαστήριο της Stara Zagora, Βουλγαρία) με την απόφαση της 28ης Αυγούστου 2020 απέρριψε την προσφυγή του συλλόγου «Za zemiata – dostap do pravosadie», στρεφόμενη κατά της από 21 Δεκεμβρίου 2018 αποφάσεως του εκτελεστικού διευθυντή του ΙΑΟΣ, με την οποία αναπροσαρμόστηκε η ολοκληρωμένη άδεια αριθ. 50/2005 που είχε χορηγηθεί στον υδροηλεκτρικό σταθμό Maritsa-iztok 2.
- 13 Στο σκεπτικό, το οποίο παρουσιάζει συνάφεια με την υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο τονίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 12, παράγραφος 1, του διατάγματος για τις οριακές τιμές εκπομπών διοξειδίου του θείου, οξειδίων του αζώτου και σκόνης που απελευθερώνονται στην ατμόσφαιρα από μεγάλες μονάδες καύσης, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες στις μονάδες καύσης γίνεται καύση τοπικού στερεού καυσίμου το οποίο, λόγω των χαρακτηριστικών του, δεν επιτρέπει την τήρηση των προβλεπόμενων στο άρθρο 5 οριακών τιμών εκπομπών για το διοξείδιο του θείου, θα μπορούσαν να εφαρμοστούν τα ελάχιστα επίπεδα αποθειώσεως που θεσπίζονται στο κεφάλαιο 5 του παραρτήματος αριθ. 1, με βάση τους κανόνες που ορίζονται στο κεφάλαιο 6 του παραρτήματος αριθ. 1. Στο άρθρο 12, παράγραφος 2, του διατάγματος προβλέπεται ότι η έγκριση παρεκκλίσεως της πρώτης παραγράφου μπορεί να έχει ως βάση την τεχνική αιτιολόγηση περί αδυναμίας τηρήσεως των θεσπιζόμενων στο άρθρο 5 οριακών τιμών εκπομπών, η οποία έχει διαβιβαστεί από τον φορέα εκμεταλλεύσεως πριν από τη χορήγηση/εξέταση της ολοκληρωμένης αδείας και έχει εγκριθεί από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Υδάτων ή από εκ μέρους του εξουσιοδοτημένο δημόσιο λειτουργό.
- 14 Το διοικητικό δικαστήριο δεν προχώρησε σε εξέταση και αξιολόγηση της «Αναπροσαρμογής του προγράμματος για την ποιότητα του αέρα στον δήμο Galabovo, το οποίο αναπτύχθηκε για τους ρύπους: σωματίδια σκόνης (PM_{10}) και διοξείδιο του θείου (SO_2) για τα έτη 2019 – 2023»: το δικαστήριο επισημαίνει ότι το εν λόγω έγγραφο δεν αφορά το αντικείμενο της διαφοράς. Συνοψίζοντας, εκτιμά ότι η αναλυτικά προβλεπόμενη διαδικασία για τη χορήγηση και αναπροσαρμογή των ολοκληρωμένων αδειών, η οποία περιλαμβάνεται στο διάταγμα για τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία χορηγήσεως ολοκληρωμένων αδειών, δεν επιβάλλει την εκπόνηση προγράμματος ως προαπαιτούμενο για την

αναπροσαρμογή οποιασδήποτε ολοκληρωμένης άδειας και, κατά μείζονα λόγο, την προσαρμογή της πράξεως της διοικητικής αρχής, εν προκειμένω του εκτελεστικού διευθυντή του ΙΑΟΣ, στο περιεχόμενο του προγράμματος.

- 15 Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο φρονεί ότι οι οριακές τιμές εκπομπών που θεσπίζονται στο άρθρο 123, παράγραφος 1, σημείο 1, στοιχείο β', ZOOS, θα μπορούσαν να τροποποιηθούν ή να αντικατασταθούν από ισοδύναμους δείκτες ή τεχνικά μέτρα που εγγυώνται ισοδύναμα πρότυπα προστασίας του περιβάλλοντος. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο παραπέμπει συναφώς στο άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2010/75/ΕΕ, οι διατάξεις του οποίου μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο με το άρθρο 123α, παράγραφος 4, ZOOS.
- 16 Κατά την εκτίμηση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, στην προκειμένη υπόθεση εφαρμόζεται το άρθρο 12 του διατάγματος για τις μεγάλες μονάδες καύσης και το άρθρο 31 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ.
- 17 Όσον αφορά τη χορήγηση παρεκκλίσεως για την οριακή τιμή εκπομπής υδραργύρου σύμφωνα με το συμπέρασμα ΒΔΤ 23 της απόφασης (ΕΕ) 2017/1442 σε αντιπαραβολή με τα οφέλη και το κόστος, το Administrativen sad – Stara Zagora εκτιμά ότι ο συντελεστής που υπολογίστηκε από τη διοικητική αρχή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι συνέτρεχαν λόγοι για τη χορήγηση παρεκκλίσεως και για τη θέσπιση οριακών τιμών εκπομπών ανερχόμενων σε 30 μm^3 αντί σε 7 μm^3 .

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 18 Οι αναιρεσείοντες, «The Green Tank – grazhdansko sdruzhenie s nestopanska tsel» και NS, αμφότεροι προερχόμενοι από την Ελληνική Δημοκρατία, θεωρούν την αίτηση προδικαστικής απόφασης βάσιμη. Επισημαίνουν συναφώς ότι η αίτηση είναι λυσιτελής λόγω της διασυννοριακής ισχύος της αμφισβητούμενης ολοκληρωμένης άδειας.
- 19 Ο πρώτος αναιρεσίβλητος, εκτελεστικός διευθυντής του ΙΑΟΣ, θεωρεί την αίτηση προδικαστικής απόφασης απαράδεκτη και επισημαίνει ότι στοχεύει στη συλλογή στοιχείων τα οποία είναι κρίσιμης σημασίας για την έκβαση της διαφοράς. Επιδιώκεται, όπως υποστηρίζει, η απόδειξη κανόνων δικαίου μη υποκείμενων σε αποδείξεις. Επικουρικώς, υποστηρίζει την έλλειψη βασιμότητας της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης. Κατά την άποψή του, οι διατάξεις των οποίων ζητείται η ερμηνεία έχουν μεταφερθεί στη βουλγαρική εθνική νομοθεσία και, μέχρι στιγμής, εφαρμόζονται σε ικανοποιητικό βαθμό, χωρίς ο εθνικός δικαστής να αντιμετωπίζει αντικειμενικές δυσκολίες.
- 20 Ο δεύτερος αναιρεσίβλητος, υδροηλεκτρικός σταθμός Maritsa-iztok 2 EAD, θεωρεί την αίτηση προδικαστικής απόφασης αβάσιμη. Το περιεχόμενο και η έννοια των διατάξεων των οποίων ζητείται η ερμηνεία διακρίνονται από σαφήνεια, χωρίς να καταλείπεται περιθώριο αμφιβολίας. Ο υδροηλεκτρικός σταθμός υποστηρίζει ότι η σημασία του προγράμματος του δήμου Galabovo, το

οποίο δεν μπορεί να μεταβάλει τις προϋποθέσεις για τις ολοκληρωμένες άδειες που χορηγούνται στους φορείς εκμεταλλεύσεως μεγάλων μονάδων καύσης, έχει τύχει εσφαλμένης ερμηνείας σε σχέση με την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 21 Η προσβληθείσα ενώπιον του Administrativen sad – Stara Zagora (διοικητικού δικαστηρίου της Stara Zagora, Βουλγαρία) ατομική διοικητική πράξη, ήτοι η από 21 Δεκεμβρίου 2018 απόφαση του εκτελεστικού διευθυντή του ΙΑΟΣ, εκδόθηκε βάσει του άρθρου 124, παράγραφος 2, ΖΟΟΣ, σε συνδυασμό με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2017/1442 της Επιτροπής. Κατά το άρθρο 21, παράγραφος 3, της οδηγίας 2010/75/ΕΕ, εντός τεσσάρων ετών από τη δημοσίευση της επίμαχης αποφάσεως, ήτοι έως τις 17 Αυγούστου 2021, όλοι οι όροι αδειοδότησης για την εγκατάσταση πρέπει να επανεξεταστούν και, εάν υπάρχει ανάγκη, να επικαιροποιηθούν ώστε να εξασφαλίζεται η συμμόρφωση προς τα συμπεράσματα που αφορούν τις ΒΔΤ για μεγάλες μονάδες καύσης.

Για την υλοποίηση των όσων παρατίθενται ανωτέρω, το διάταγμα για τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία χορηγήσεως ολοκληρωμένων αδειών (στο εξής: διάταγμα περί ολοκληρωμένων αδειών) υποχρεώνει τους φορείς εκμεταλλεύσεως, εντός εννέα μηνών από τη δημοσίευση της αποφάσεως για τα συμπεράσματα που αφορούν τις ΒΔΤ για μεγάλες μονάδες καύσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να διαβιβάζουν στον ΙΑΟΣ πληροφορίες σύμφωνα με το παράρτημα αριθ. 6 και/ή αποδείξεις για την εφαρμογή των ΒΔΤ (άρθρο 18α του διατάγματος περί ολοκληρωμένων αδειών, πρώην άρθρο 16 του ίδιου διατάγματος).

- 22 Κατά το άρθρο 123α, παράγραφος 1, τα πρότυπα εκπομπών που θεσπίζονται στην ολοκληρωμένη άδεια δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα επίπεδα εκπομπών που συμμορφώνονται προς τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, όπως αυτές καθορίζονται στα συμπεράσματα για τις ΒΔΤ για μεγάλες μονάδες καύσης (επίπεδα εκπομπών που συνδέονται με τις ΒΔΤ). Παρέκκλιση από την εν λόγω ρύθμιση νοείται με τήρηση των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 123α, παράγραφος 3, ΖΟΟΣ και στο άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2010/75/ΕΕ, οσάκις από την αξιολόγηση προκύπτει ότι η επίτευξη των επιπέδων εκπομπών που συνδέονται με τις ΒΔΤ, στα οποία αναφέρονται τα συμπεράσματα για τις ΒΔΤ που έγιναν αποδεκτά με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα οδηγούσε σε δαπάνες δυσανάλογα υψηλές σε σύγκριση με τα οφέλη για το περιβάλλον: 1. τη γεωγραφική θέση της μονάδας ή 2. τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος στην περιοχή της εγκαταστάσεως ή 3. τα τεχνικά χαρακτηριστικά της μονάδας.
- 23 Κατ' εφαρμογή του άρθρου 27 του ΖΧΑΥ και του άρθρου 23 της οδηγίας 2008/50/ΕΚ, στην περιοχή του δήμου Galabovo, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου του Galabovo της 30ής Νοεμβρίου 2018, εγκρίθηκε πρόγραμμα για τη μείωση των επιπέδων των ρύπων και για την επίτευξη των

οριακών τιμών διοξειδίου του θείου που θεσπίστηκαν για την περίοδο 2019-2023, με την ονομασία «Αναπροσαρμογή του προγράμματος για την ποιότητα του αέρα στον δήμο Galabono που εκπονήθηκε για τους ακόλουθους ρύπους: σωματίδια σκόνης (PM₁₀) και διοξείδιο του θείου (SO₂)» (στο εξής: πρόγραμμα). Στο εν λόγω πρόγραμμα, ως κύριες πηγές ρύπανσης με διοξείδιο του θείου αναφέρονταν οι τέσσερις υδροηλεκτρικοί σταθμοί της περιφέρειας, μεταξύ των οποίων και ο σταθμός Maritsa-iztok 2 EAD, καθώς και η θέρμανση κατοικιών.

- 24 Το πρόγραμμα προέβλεπε μακροπρόθεσμα μέτρα για τη μείωση της ρύπανσης με διοξείδιο του θείου: «Υλοποίηση έργων για την αναδιαμόρφωση των εγκαταστάσεων αποθειώσεως και την επίτευξη ελάχιστου επιπέδου αποθειώσεως σε ποσοστό 98% και απαγόρευση λειτουργίας μονάδων λέβητα χωρίς εν λειτουργία εγκαταστάσεις αποθειώσεως».
- 25 Από τα πραγματικά περιστατικά συνάγεται ότι, σε απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2018, ο εκτελεστικός διευθυντής του ΙΑΟΣ θέσπιζε διαφορετικό επίπεδο αποθειώσεως σε σχέση με το καθοριζόμενο στο πρόγραμμα του δήμου Galabono. Η ακυρωθείσα από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ατομική διοικητική πράξη προβλέπει ελάχιστο επίπεδο αποθειώσεως σε ποσοστό 97% για τις εγκαταστάσεις αποθειώσεως 1/2, 3/4, 7 και 8, και ελάχιστο επίπεδο αποθειώσεως σε ποσοστό 97,5 % για τις εγκαταστάσεις αποθειώσεως 5/6, σε αντίθεση με τα μέτρα που προβλέπονται στο πρόγραμμα του δήμου Galabono τα οποία προέβλεπαν ελάχιστο επίπεδο αποθειώσεως που ανέρχεται σε ποσοστό 98%. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο αρνήθηκε να λάβει θέση αναφορικά με τις ανακολουθίες που διατυπώθηκαν, επισημαίνοντας ότι κατά την αναπροσαρμογή της ολοκληρωμένης άδειας στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας που προβλέπεται από το διάταγμα περί ολοκληρωμένων αδειών δεν ζητήθηκε η εκπόνηση ή προσαρμογή προγράμματος ως προαπαιτούμενο για την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξεως.
- 26 Από το πρόγραμμα του δήμου Galabono προκύπτει ότι η θέρμανση κατοικιών ευθύνεται για το 10,1 % έως και 79 % της μέσης ωριαίας συγκεντρώσεως διοξειδίου του θείου στις διάφορες οικιστικές περιοχές της περιφέρειας του δήμου. Η απάντηση στο ερώτημα κατά πόσον οι όροι που θεσπίζονται με την απόφαση του εκτελεστικού διευθυντή του ΙΑΟΣ θα έχουν ως αποτέλεσμα την τήρηση ή παραβίαση των προτύπων για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα βασίζεται στον μαθηματικό υπολογισμό της ρύπανσης που έχει διενεργήσει ο φορέας εκμεταλλεύσεως με βάση το μοντέλο PLUME, στον οποίο γίνεται σύγκριση των συγκεντρώσεων στον ατμοσφαιρικό αέρα των αναμενόμενων εκπομπών του υδροηλεκτρικού σταθμού Maritsa-iztok 2 EAD με τα πρότυπα για την ποιότητα του αέρα, χωρίς να αξιολογούνται οι επιπτώσεις άλλων βιομηχανικών πηγών της περιοχής και η θέρμανση κατοικιών.
- 27 Η οδηγία 2010/75/ΕΕ καθιερώνει ως κανόνα ότι οι οριακές τιμές εκπομπών που θεσπίζονται στην ολοκληρωμένη άδεια υπερβαίνουν, κατά κανόνα, τις συνδεόμενες με τις ΒΔΤ τιμές εκπομπών διοξειδίου του θείου κατά έως και 160 mg/Nm³ για μονάδες με ισχύ μεγαλύτερη των 300 MW, ενώ για τις μονάδες όπου γίνεται καύση τοπικού λιγνίτη, το πρότυπο δεν υπερβαίνει τα 320 mg/Nm³

(συμπέρασμα ΒΔΤ 21, σημείο 2.1.4, πίνακας 4 των συμπερασμάτων ΒΔΤ για τις μεγάλες μονάδες καύσης) και για τον υδράργυρο τα 1-7 $\mu\text{g}/\text{Nm}^3$ (συμπέρασμα ΒΔΤ 23). Η ολοκληρωμένη άδεια με την οποία εγκρίθηκε παρέκκλιση για το διοξείδιο του θείου καθορίζει το επίπεδο αποθειώσεως σε ποσοστό 97 %, το οποίο αντιστοιχεί σε 570 mg/Nm^3 , ενώ η παρέκκλιση που εγκρίθηκε από τη διοικητική αρχή για τον υδράργυρο θεσπίζει τα 30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

- 28 Η δυνατότητα παρεκκλίσεως προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2010/75/ΕΕ (που μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με το άρθρο 123α, παράγραφος 4, ΖΟΟΣ), το δε άρθρο 18 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ καθιερώνει τον κανόνα ότι τα πρότυπα εκπομπών που θεσπίζονται στην ολοκληρωμένη άδεια για μεγάλες μονάδες καύσης δεν επιτρέπεται να οδηγούν σε παραβιάσεις των κανόνων για την ποιότητα του περιβάλλοντος [στη βουλγαρική έκδοση αυτολεξεί: «ποιοτικά πρότυπα περιβάλλοντος»]. Το βουλγαρικό δίκαιο χρησιμοποιεί τον όρο «κανόνας για την ποιότητα του περιβάλλοντος» (άρθρο 1, σημείο 8, των *Dopolnitelnite razporedbi na ZOOS*, συμπληρωματικών διατάξεων του ΖΟΟΣ). Αν η εφαρμογή των ΒΔΤ δεν είναι ικανή να οδηγήσει σε τήρηση των εν λόγω προτύπων, στην ολοκληρωμένη άδεια πρέπει να προβλέπονται πρόσθετα μέτρα. Όμως, ιδίως τα πρότυπα για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα που καθορίζει η οδηγία 2008/50/ΕΚ, συμπεριλαμβανομένων των μέσων ωριαίων και ημερήσιων οριακών τιμών διοξειδίου του θείου, συνιστούν τέτοιου είδους πρότυπο (βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελίας J. Kokott στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-165/09, C-166/09 και C-167/09, σημείο 62). Από τα ανωτέρω δύναται να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η παρέκκλιση που προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2010/75/ΕΕ μπορεί να χορηγείται υπό τον όρο ότι δεν θα αποδυναμώνει τα αποτελέσματα του άρθρου 18 της ίδιας οδηγίας, ήτοι μόνον εφόσον η παρέκκλιση δεν οδηγεί σε παραβίαση των ποιοτικών προτύπων περιβάλλοντος.
- 29 Στην περιοχή του δήμου Galabovo υπάρχει συστηματική υπέρβαση των ημερήσιων και ωριαίων οριακών τιμών διοξειδίου του θείου, η οποία έχει διαπιστωθεί και αποτελεί αντικείμενο της υποθέσεως C-730/19 που εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/50/ΕΚ, σε περίπτωση υπερβάσεων των προτύπων για την ποιότητα του αέρα, η προβλεπόμενη προθεσμία για την επίτευξη των οποίων έχει ήδη παρέλθει, τα σχέδια για την ποιότητα του αέρα θα περιλαμβάνουν κατάλληλα μέτρα ώστε η περίοδος υπέρβασης να είναι η συντομότερη δυνατή. Η προθεσμία για την επίτευξη των οριακών τιμών του διοξειδίου του θείου έχει παρέλθει πολύ πριν από τη χορήγηση της προσβληθείσας στον πρώτο βαθμό ολοκληρωμένης άδειας, ούτως ώστε η επίμαχη διάταξη να τυγχάνει εφαρμογής στην παρούσα διαφορά (παράρτημα XI της οδηγίας 2008/50/ΕΚ). Το Δικαστήριο έχει ήδη ερμηνεύσει το άρθρο 23, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/50/ΕΚ, καθόσον στη σκέψη 109 της αποφάσεως [της 5ης Απριλίου 2017, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Δημοκρατίας της Βουλγαρίας (C-488/15, EU:C:2017:267)], έχει επισημάνει ότι ναι μεν τα κράτη μέλη διαθέτουν κάποιο βαθμό διακριτικής ευχέρειας όταν αποφασίζουν ποια μέτρα θα λάβουν, πλην όμως τα μέτρα αυτά πρέπει, εν πάση

περιπτώσει, να εξασφαλίζουν ότι η περίοδος υπερβάσεως των οριακών τιμών θα είναι η συντομότερη δυνατή.

- 30 Το πρόγραμμα του δήμου Galabono για την ποιότητα του αέρα εκπονήθηκε σε εκτέλεση του άρθρου 23 της οδηγίας 2008/50/EK και περιλαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα που αφορούν τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς της περιοχής, μεταξύ των οποίων και τον σταθμό Maritsa-iztok 2 EAD. Η διοικητική αρχή και το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δεν έλαβαν υπόψη τα ανωτέρω και δέχθηκαν ότι για την παρέκκλιση που αφορά τον δείκτη διοξειδίου του θείου συντρέχουν διαφορετικές προϋποθέσεις από εκείνες που προβλέπονται στο πρόγραμμα. Πρόκειται για σύγκρουση κανόνων του παραγωγού δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επί της οποίας εφαρμόζεται το άρθρο 15, παράγραφος 4, σε συνδυασμό με το άρθρο 18 της οδηγίας 2010/75/EE, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη το άρθρο 13 και το άρθρο 23, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/50/EK. Προκύπτει το ερώτημα αν στο πλαίσιο εξετάσεως αιτήσεως για χορήγηση παρεκκλίσεως, βάσει των συμπερασμάτων ΒΔΤ η αρμόδια αρχή υποχρεούται να λάβει υπόψη τα συναφή επιστημονικά δεδομένα σχετικά με τη ρύπανση της περιοχής, μεγάλο μέρος των οποίων συμπεριλαμβάνεται στο αναλυτικό τμήμα του εκπονηθέντος, βάσει του άρθρου 23 της οδηγίας 2008/50/EK, προγράμματος για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα σε ζώνη ή οικισμό, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για την τήρηση των ποιοτικών προτύπων περιβάλλοντος που προβλέπονται στο πρόγραμμα, καθώς και αν υποχρεούται να αξιολογήσει κατά πόσον η χορήγηση παρεκκλίσεως βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2010/75/EE μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την τήρηση των προτύπων ποιότητας του αέρα.
- 31 Αφενός, το άρθρο 15, παράγραφος 4, και το άρθρο 18 της οδηγίας 2010/75/EE επιτρέπουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, την έγκριση παρεκκλίσεως από τις συνδεόμενες με τις ΒΔΤ τιμές εκπομπών, παραπέμπουν όμως και στο άρθρο 13 της οδηγίας 2008/50/EE, σύμφωνα με το οποίο πρέπει να τηρούνται τα πρότυπα ποιότητας του αέρα, όπως η ωριαία και ημερήσια οριακή τιμή διοξειδίου του θείου. Επιπλέον, σε περίπτωση υπερβάσεως των προτύπων ποιότητας του αέρα των οποίων η προθεσμία επιτεύξεως παρήλθε ήδη, σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/50/EK τα σχέδια για την ποιότητα του αέρα πρέπει να προβλέπουν μέτρα, προκειμένου να επιτευχθεί η τήρηση των προτύπων το συντομότερο δυνατόν. Από τα συμπεράσματα που παρατίθενται ανωτέρω εξαρτάται η απάντηση στο ερώτημα κατά πόσον στην προκειμένη υπόθεση ο εκτελεστικός διευθυντής του ΙΑΟΣ είχε, από νομική άποψη, τη δυνατότητα να εγκρίνει παρέκκλιση από τις συνδεόμενες με τις ΒΔΤ τιμές εκπομπών, αν αυτή έθετε σε κίνδυνο την κατά το δυνατόν συντομότερη επίτευξη των οριακών τιμών διοξειδίου του θείου στην περιοχή του δήμου Galabono και/ή ερχόταν σε αντίθεση με τα μέτρα που προβλέπονταν στο πρόγραμμα του δήμου Galabono.
- 32 Βάσει του άρθρου 18 της οδηγίας 2010/75/EE, κατά τη χορήγηση και αναπροσαρμογή της ολοκληρωμένης άδειας, η αρμόδια αρχή αξιολογεί κατά πόσον οι προβλεπόμενες στην άδεια τιμές εκπομπών έχουν ως αποτέλεσμα την παραβίαση των προτύπων για την ποιότητα του αέρα. Από το ότι τα πρότυπα για την ποιότητα του αέρα εφαρμόζονται για τις συγκεντρώσεις ρυπογόνου ουσίας σε

ορισμένη περιοχή μπορεί να συναχθεί ότι πρέπει να γίνεται εκτίμηση των συνεπειών από τις εκπομπές που προέρχονται από οποιαδήποτε πηγή και συμβάλλουν στη δημιουργία συγκεντρώσεων της επίμαχης ρυπογόνου ουσίας. Στην προκειμένη υπόθεση, η διοικητική αρχή στήριξε την εκτίμησή της σε υπολογισμό που είχε γίνει από τον φορέα εκμεταλλεύσεως βάσει του μοντέλου PLUME. Αναφορικά με την πρακτική εφαρμογή του δικαίου στην ένδικη διαφορά τίθεται το ζήτημα, κατά πόσον είχαν εξεταστεί οι επιπτώσεις από τους τέσσερις υδροηλεκτρικούς σταθμούς στην περιοχή με βάση τα πρότυπα για την ποιότητα του αέρα, καθώς και οι επιπτώσεις της θέρμανσης κατοικιών ως αφετηρία για την εκτίμηση επιπτώσεων στο πλαίσιο του προγράμματος του δήμου Galabovo.

- 33 Πρόκειται για σύγκρουση κανόνων του παραγώγου δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επί της οποίας το διοικητικό δικαστήριο εφάρμοσε το άρθρο 15, παράγραφος 4, σε συνδυασμό με το άρθρο 18 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ, χωρίς να λάβει υπόψη το άρθρο 13 και το άρθρο 23, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/50/ΕΚ. Το πλαίσιο των διατάξεων που παρατέθηκαν ανωτέρω εγείρει το ζήτημα αν, κατά την εξέταση αιτήσεως για χορήγηση παρεκκλίσεως από τις συνδεόμενες με τις ΒΔΤ τιμές εκπομπών, η αρμόδια αρχή έχει υποχρέωση να προβεί σε εκτίμηση των επιπτώσεων όλων των πηγών που συμβάλλουν στις συγκεντρώσεις ορισμένης ρυπογόνου ουσίας στην περιοχή και, στον βαθμό που οι εκπομπές από τον υδροηλεκτρικό σταθμό Maritsa-iztok 2 ΕΑΔ συμβάλλουν στην παραβίαση των προτύπων για την ποιότητα του αέρα, προκύπτει το ζήτημα κατά πόσον η διοικητική αρχή είχε, από νομικής απόψεως, τη δυνατότητα να εγκρίνει την εξαίρεση από τις συνδεόμενες με τις ΒΔΤ τιμές εκπομπών.
- 34 Οι λόγοι που προπαρατέθηκαν υποδηλώνουν διαφορετικές ερμηνείες και είναι κρίσιμης σημασίας για την ορθή επίλυση της διαφοράς. Η απάντηση των προδικαστικών ερωτημάτων δεν προκύπτει κατά τρόπο σαφή και αδιαμφισβήτητο από προηγούμενη απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ ούτε η σημασία και το εννοιολογικό περιεχόμενο των ερμηνευόμενων διατάξεων είναι τόσο σαφή, ώστε να μην καταλείπεται περιθώριο αμφιβολίας.